

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce **Ing. V. Ž.**, proti žalovanému **Krajskému úřadu Plzeňského kraje**, se sídlem Škroupova 18, Plzeň, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 8. 2008, č. j. ŽP/5577/08, ve znění opravného rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 9. 2008, č. j. ŽP/11144/08, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 4. 2010, č. j. 57 Ca 73/2008 - 181,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Rozsudkem ze dne 11. 11. 2009, č. j. 57 Ca 73/2008 - 124, Krajský soud v Plzni zamítl žalobu, již se žalobce domáhal zrušení výše uvedeného rozhodnutí žalovaného. Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání spoluvlastníků bytových domů K. 2 a K. 4, 323 34 P., zastoupených žalobcem, a potvrdil rozhodnutí ze dne 26. 2. 2008, č. j. STAV/05648/07/PRO/5, jímž Magistrát města Plzně k žádosti stavebníka STAVINGEM, s. r. o., vydal stavební povolení k provedení stavby vodního díla „Vodohospodářská část (vodovodní a kanalizační řad) pro akci: Bytový dům, administrativní objekt, garáže – Plzeň ul. Krašovská na pozemcích parcelní číslo: 1609/60, 1609/87, 1609/90 v k. ú. Bolevec“.

[2] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce kasační stížnost. Na výzvu soudu k doložení právního zastoupení pro řízení o kasační stížnosti pak požádal o ustanovení advokáta. Tento návrh však krajský soud zamítl v záhlaví označeným usnesením (č. l. 181). V odůvodnění konstatoval, že žalobce doložil průměrný čistý měsíční příjem z hlavního pracovního poměru ve výši 18 600 Kč, tento navíc může být podle dohody o provedení práce navýšen až o 2000 Kč měsíčně. Žalobce dále tvrdil příjmy manželky v celkové výši 23 500 Kč skládající se ze starobního důchodu a z příjmu z pracovního poměru. Žalobce a jeho manželka tak mají měsíčně k dispozici částku minimálně 42 100 Kč. Pokud jde o měsíční výdaje, soud uznal žalobci platbu doloženou dokladem SIPO ve výši 3662 Kč („ČRo – poplatek, ČT – poplatek, Nájem, Garáž“), a dále jím tvrzený výdaj na zajištění elektřiny a plynu ve výši 1000 Kč. Z těchto částek soud vypočítal, že na zajištění společného bydlení žalobce s manželkou vynaloží 4662 Kč, tedy 2331 Kč na osobu. K posledně uvedené částce pak soud přičetl žalobcem tvrzený výdaj na „jídlo“ ve výši 1500 Kč, přičemž shledal, že žalobce za své základní životní nezbytnosti měsíčně utratí částku 3831 Kč. Z jeho vlastního příjmu (ve výši 18 600 Kč) tak žalobci zbývá měsíčně částka 14 769 Kč, tedy suma plně dostačující k úhradě soudního poplatku ve výši 3000 Kč. Nad rámec soud podotkl, že zbývající částka se jeví jako zcela dostačující též k úhradě tvrzených nadstavbových výdajů žalobce v celkové výši 7000 Kč (spoření, pojištění, záliby, provoz automobilu).

[3] K žalobcem uplatňovanému výdaji v průměrné výši 5000 Kč měsíčně na dovolenou soud konstatoval, že tento výdaj není možné z povahy věci zařadit mezi zohledňované položky, neboť důvod jeho vynaložení je zcela proti smyslu § 35 odst. 8 s. ř. s. Neustanovením zástupce pak dle soudu v daném případě nedošlo ani k porušení čl. 3 odst. 3 a čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Krajský soud uzavřel, že žalobce nedoložil nedostatečnost prostředků, neboť jeho vlastní příjem (bez zohlednění příjmů manželky) je sám o sobě postačující k zajištění jeho životních výdajů a k úhradě soudního poplatku ve výši 3000 Kč, pročež žalobce nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

[4] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost a domáhal se jeho zrušení. V ní v první řadě chronologicky popsal průběh dosavadního řízení před soudem a poukázal též na souvislost věci se žalobou, již podal proti stavebnímu povolení na stavební část záměru „Bytový dům, administrativní objekt, garáže Plzeň – Krašovská“ (tato věc je u krajského soudu vedena pod sp. zn. 57 Ca 81/2008). Ve vztahu k napadenému usnesení pak namítl, že použít společné finanční prostředky z rodinného rozpočtu (příkladně určené na dovolenou) na právní zastoupení mu zakázala manželka. Byl se totiž poptat v jedné advokátní kanceláři, v níž mu sdělili, že jen za prostudování spisu by bylo účtováno nejméně 5 - 10 tisíc Kč. Vlastními prostředky přitom žalobce nedisponuje. Nikdy však netvrdil, že není ochoten uhradit soudní poplatek, byť to považuje za odporující dobrým mravům. Bylo tomu tak jen proto, že soudci krajského soudu neumí interpretovat a aplikovat stavební zákon. Dodal, že pokud by krajský soud nařídil jednání ve věci sp. zn. 57 Ca 81/2008, vzal by zpět kasační stížnosti ve věci sp. zn. 57 Ca 73/2008.

[5] Co se týče podmínek řízení o kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem, neboť by to způsobilo jen řetězení téhož problému, případně by mohlo vést k nepřipustnému odepření přístupu

k soudu (k tomu srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Asz 27/2004 - 41, publ. pod č. 486/2005 Sb. NSS, či ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37; rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Tato ústavní kautela se nepochybně vztahuje i na řízení před správními soudy. Její hlavní význam však tkví v povinnosti uvedených orgánů nebránit účastníku řízení, aby v řízení využíval právní pomoci. Základní procesní předpisy (občanský soudní řád, trestní řád, soudní řád správní) pak za určitých podmínek zakotvují i právo na ustanovení zástupce soudem [srov. čl. 6 odst. 3 písm. c) Evropské úmluvy o lidských právech].

[8] Povinnost plynoucí státu z ústavně zaručeného práva na právní pomoc je dostatečně – i z hlediska obligatorního zastoupení pro řízení o kasační stížnosti – zabezpečena zákonem stanoveným způsobem (zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, soudní řád správní), byť by tento způsob přinášel pro žadatele o právní pomoc jisté potíže (podání žádosti, osvědčení zákonem stanovených podmínek, apod.). Je totiž věcí státu a nikoli subjektivních představ žadatele o právní pomoc, za jakých podmínek a jakým způsobem je – i nemajetným žadatelům – poskytnutí právní pomoci zabezpečeno (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 1998, sp. zn. III. ÚS 296/97, U 20/10 SbNU 409, <http://nalus.usoud.cz>).

[9] Pro ustanovení zástupce soudem stanoví soudní řád správní několik podmínek (§ 35 odst. 8 s. ř. s.): především musí být dány předpoklady pro osvobození navrhovatele od soudních poplatků. Další podmínkou je splnění předpokladu, aby ustanovení zástupce bylo třeba k ochraně práv navrhovatele.

[10] V daném případě krajský soud shledal, že žalobce vzhledem ke svým osobním a majetkovým poměrům nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

[11] Pro závěr, zda jsou u účastníka dány podmínky pro osvobození od soudních poplatků, jsou významná hlediska uvedená v § 36 odst. 3 s. ř. s. (dle tohoto ustanovení účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků; dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne).

[12] Samotné individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích, znemožňujícím ve svém důsledku právo každého na přístup k soudu, zaručené v čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

[13] Nejedná-li se tedy o případ zjevné neúspěšnosti návrhu, soud při rozhodování podle tohoto ustanovení především porovnává na jedné straně výdělkové a další majetkové a sociální poměry dotyčného účastníka řízení včetně možnosti opatření si potřebných prostředků, na druhé straně pak výši soudního poplatku se zřetelem na případné další náklady spojené s předmětným řízením před soudem (dokazování, náklady právního zastoupení, apod.) či povahu věci samé (v tomto ohledu je nutno korigovat právní názor krajského soudu, který poměry žalobce porovnával pouze s výši soudního poplatku za kasační stížnost, toto pochybení však v souzené věci nemělo vzhledem k poměrům žalobce vliv na zákonnost napadeného usnesení). Výsledkem této úvahy je pak závěr, zda účastníkovi je možné přiznat osvobození od soudních poplatků či nikoli.

[14] Závěr, který krajský soud v daném případě z žalobcem tvrzených údajů učinil, lze považovat za souladný se shora uvedenými požadavky. Na tom ničeho nemění ani jediná stížná námitka žalobce, že použít společné finanční prostředky z rodinného rozpočtu na právní zastoupení mu zakázala manželka. Jak totiž kupříkladu plyne z judikatury Nejvyššího soudu (rozsudek ze dne 21. 12. 2009, sp. zn. 30 Cdo 3745/2009, www.nsoud.cz), ochrany vlastnictví k věci ve společném jmění manželů vůči neoprávněným zásahům třetích osob se u soudu může domáhat i jen jeden z manželů, a to i tehdy, jestliže s tím druhý manžel nesouhlasí. Je tomu tak proto, že každému ze spoluvlastníků náleží právo k celé věci, omezené jen stejným právem druhého spoluvlastníka; jestliže se bezpodílový spoluvlastník domáhá ochrany vlastnického práva k věci ve společném jmění manželů, nijak tím druhého spoluvlastníka neomezuje, naopak brání společný majetek proti zásahům třetí osob.

[15] Pro účely tohoto rozsudku lze z citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu dovodit, že nesouhlas žalobcovy manželky s použitím prostředků spadajících do jejich společného jmění na právní zastoupení v řízení o kasační stížnosti ve věci samé by byl z hlediska posuzování majetkových poměrů žalobce irrelevantní, pokud by se věc sama jistým způsobem týkala jejich společného jmění. A tak tomu v daném případě i bylo, neboť jak plyne ze strany 9 rozsudku krajského soudu ze dne 11. 11. 2009 (č. l. 124), žalobce své postavení účastníka řízení odvozoval z vlastnictví bytu v bytovém domě T. 16, P. (a ze souvisejícího spoluvlastnictví tohoto bytového domu a pozemku parc. č. 3750). Podle částí VII. a VIII. žalobcem předloženého „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“ ze dne 10. 3. 2010 přitom tento byt spadá do společného jmění manželů, což si zdejší soud též ověřil ve veřejně přístupné databázi (<http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>).

[16] Nejvyšší správní soud na základě tvrzení žalobce v jím vyplněném „Potvrzení“ ze dne 10. 3. 2010 shledal, že poměry žalobce nelze hodnotit jako tíživé. I z pohledu kasačního soudu je žalobce - právě s ohledem na jeho celkové poměry - reálně schopen bez výraznějšího dopadu na životní úroveň jeho i rodiny nést náklady řízení o kasační stížnosti ve věci samé. Závěr krajského soudu o dostatečnosti žalobcova příjmu (nehledě na jeho jiný majetek a příjem jeho manželky) ve vztahu k uvažované výši soudního poplatku v této věci (3000 Kč) a k případným dalším nákladům spojeným s předmětným řízením, tedy jinými slovy závěr, že příjmy a výdaje žalobce a jeho rodiny nebrání uplatnění jeho práva na soudní ochranu a neodůvodňují tak přiznání osvobození od soudních poplatků a následné ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, byl správný.

[17] Nejvyšší správní soud tedy shledal námitky žalobce nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[18] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. června 2010

JUDr. Lenka
Kaniová
předsedkyně
senátu